

**SVARĪGĀKIE NOTIKUMI
EIROPAS IZGLĪTĪBAS
FONDS 2004. GADĀ**

EIROPAS IZGLĪTĪBAS FONDS

IR EIROPAS SAVIENĪBAS KOMPETENCES CENTRS, KAS ATBALSTA
PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS UN APMĀCĪBAS REFORMU TREŠAJĀS
VALSTĪS ES ĀRĒJO ATTIECĪBU PROGRAMMU IETVAROS

KĀ AR MUMS SAZINĀTIES

Sīkāku informāciju par mūsu aktivitātēm, izsludinātajiem
konkursiem un darba iespējām skatīties mūsu tīmekļa
vietnē pēc šīs adreses: www.etf.eu.int

Ja nepieciešama papildus informācija, lūdzu sazinieties ar:

External Communication Unit
European Training Foundation
Villa Gualino

Viale Settimio Severo 65
I – 10133 Torino

E info@etf.eu.int

T +39 011 630 2222

F +39 011 630 2200

SVARĪGĀKIE NOTIKUMI EIROPAS IZGLĪTĪBAS FONDS 2004. GADĀ

Šis dokuments ir tulkots. Ja rodas kādi jautājumi par sniegtās informācijas precizitāti, lūdzu skatīties oriģinālversiju angļu valodā.

Liela daļa papildu informācijas par Eiropas Savienību ir pieejama internetā. Tai var piekļūt, izmantojot Europa serveri (<http://europa.eu.int>).

Kataloga dati ir atrodami šīs publikācijas beigās.

Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs, 2005. gads

ISBN: 92-9157-438-4

© Eiropas Kopienas, 2005. gads

Pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz avotu ir obligāta.

Printed in Belgium

...sultivo dell'ETF è composto
...perti di formazione
...dei paesi membri dell'Unione
... paesi partner (i partner
... i Balcani occidentali, i Nuovi
...ndenti e la Mongolia, i futuri
...tri dell'Unione Europea), da
... di parti sociali e da membri di
...ntestazioni internazionali.
...mpete principale è fornire
...azioni all'ETF e al suo Consiglio
...azionale riguarda alla
... programma di lavoro
... anche un
... il dibattito e
...zione sulla
...zione nel

OBIE

- Esami
sistem
paesi p
internazi
1995
- Identificare
dovranno afi
successivo al
del lavoro e al
d'istruzione e fi

PRIEKŠVārds

2004. gads ieies vēsturē kā nozīmīgs Eiropas integrācijas pagrieziena punkts. Maijā pēc vairāk nekā desmit saspringto priekšdarbu gadiem Eiropas Savienībā uzņēma astoņas Viduseiropas un Austrumeiropas valstis, kā arī Vidusjūras salas Maltu un Kipru.

Eiropas Izglītības fondā (ETF) 2004. gadā bijušas arī citas, ar ikdienas darbu saistītas pārmaiņas. Jūlijā notika vadības maiņa – no Peter de Rooij, kas bija vadījis aģentūru pirmos desmit gadus, amatu pārņēma Muriel Dunbar. Tā paša gada nogalē vadības grožus Briselē pārņēma jauna Komisija, kurā sāka darboties locekļi no bijušajām ETF partnervalstīm.

2004. gadā konkrētu veidolu ieguva ES jaunās ārējo attiecību politikas aprises. Jaunajā Eiropas kaimiņu politikā, aizvien lielāku uzsvāru liekot uz cilvēkresursu attīstību, Eiropas Izglītības fondam paredzēta nozīmīga vieta.

Šajā izdevumā parādīts, cik ātri ETF 2004. gadā savu darbu pārkārtojis atbilstoši šīm pārmaiņām. Tomēr mēs sniedzam ko vairāk par vienkāršu ieskatu saspringtajā aģentūras darbā. Parādot, kā darbu, kas nodrošināja tik sekmīgu paplašināšanos 2004. gadā, un šajā procesā gūtās mācības iespējams izmantot tālākā Eiropas un tās kaimiņreģionu attīstībā, mēs skatāmies nākotnē.

Eiropas Savienība nav izolēta kopiena. Tai jābūt mijiedarbībā ar valstīm, kurām jāveido savs «draugu loks». Neatkarīgi no tā, vai sadarbības galīgais mērķis ir vai nav pievienošanās Eiropas Savienībai nākotnē, mēs esam ārkārtīgi ieinteresēti mūsu kaimiņvalstu sociālā, politiskā un ekonomiskā attīstībā. Taču šo valstu attīstība lielā mērā ir atkarīga no cilvēkresursu attīstības, tādēļ mums ir pienākums un interese turpināt ar visiem iespējamajiem līdzekļiem atbalstīt šo valstu izglītības un apmācības sistēmu pilnveidošanu.

Pirms 2004. gada Eiropas Izglītības fonds pierādīja, kā tas desmit kandidātvalstu labā spēj gadu gaitā apkopot 15 dalībvalstu pieredzi. Tagad fonds savus resursus var papildināt, tieši izmantojot šo valstu pieredzi. Tādēļ ETF labāk nekā jebkad agrāk spēj atbalstīt Eiropas Savienības palīdzību cilvēkresursu attīstībai ES kaimiņzemēs.

Ján Figel'

ES izglītības, apmācības, kultūras un daudzvalodības komisārs

Foto: ETF/B. Diewald

Ján Figel', ES Izglītības, apmācības, kultūras un daudzvalodības komisārs

IEVADS

Foto: ETF/F. Decorato

Muriel Dunbar, ETF direktore

Jūlijā es sāku strādāt par Eiropas Izglītības fonda (ETF) direktori un esmu pateicīga par iespēju atskatīties uz fonda darbu 2004. gadā. Šāds atskats pagātnē ir vērtīgs palīgīdzeklis tālākā ceļa iezīmēšanai. Lieki bilst, ka jaunam direktoram tas ir sevišķi noderīgs.

Dažiem pēdējiem gadiem bijusi raksturīga konfrontācija un konflikti, vairāki no tiem skāruši reģionus, kuros darbojas ETF. Tomēr cerības vies starptautiskās kopienas centieni atjaunot mieru un cietušo sabiedrību organizatorisko struktūru.

Eiropas Savienībai šajā kopienā bijusi ļoti nozīmīga loma, jo tā saviem tuvākiem un tālākiem kaimiņiem centusies palīdzēt dzīvot savstarpējā mierā un attīstīt spēcīgu un stabilu ekonomiku. Šīs norises veicina mieru un stabilitāti, demokrātisko vērtību izplatību un jaunu preču un pakalpojumu tirgu izveidi. Tas palīdz radīt darba vietas un, piedāvājot jaunas iespējas cilvēkiem pašu zemē, palīdz mazināt migrācijas spiedienu un sociālo nemieru.

2004. gadā ETF turpināja ieguldījumu šajā procesā, kā Eiropas institūcija darbojoties kopā ar ES dalībvalstīm un citām svarīgām organizācijām,

piemēram, ANO, Pasaules banku un ESAO. Strādājot saskaņā ar ES politiku, ETF atbalstīja katru savu partnervalsti darboties sociālas un ekonomiskas stabilitātes vārdā.

Būtisks faktors šajā virzībā ir elastīga, uz modernām prasmēm balstīta darba tirgus attīstīšana. Lai politikas veidotājiem partnervalstīs palīdzētu atbildēt uz šo izaicinājumu, ETF viņus turpināja konsultēt un vadīt, izmantojot gan savu pieredzi, gan arī 25 ES dalībvalstu un citu starptautisko organizāciju pieredzi.

Turpmākajās lappusēs izgaismota daļa no ETF pagājušajā gadā veiktā darba un tajā sasniegtais progress. Pirmā dokumenta daļa iepazīstina ar ETF darbības vidi – ar Eiropas Savienību (paplašinātu ar desmit jaunām dalībvalstīm, kādreizējām ETF partnervalstīm) pasaules ekonomiskajā telpā, kur nepārtraukti jākorrigē prasmju pieprasījums un piedāvājums. Šādas korekcijas iespējams veikt tikai vēl nepieredzēti plašā nepārtrauktā mācīšanas un mācīšanās procesā.

Ievaddaļai seko ETF 2004. gada darbības piemēri. Priekšstatu par to, ar kādiem jautājumiem jāsaskaras ceļā uz sociālo un ekonomisko izaugsmi un stabilitāti, var sniegt pārskati par mūsu analītisko darbu, par mūsu veikumu un spēju novērtējumu, par mūsu jauniem izmēģinājumiem un mūsu līdzdalību

Tempus programmā. Tie parāda arī partnervalstu uzdevuma vērienīgumu.

Iedvesmojoši rezultāti rāda, ka ar zināšanu un prasmju attīstīšanu var panākt pārmaiņas. Intensīvi strādājot visvērtīgāko iespējamo resursu – cilvēkresursu – attīstības labad, notiek progress lielākas stabilitātes un labklājības virzienā ne vien pašā Eiropas Savienībā, bet arī citās Eiropas zemēs, kuru loks plešas tālu ārpus Eiropas Savienības robežām.

Muriel Dunbar

Eiropas Izglītības fonda direktore

MAINĪGA POLITISKĀ AINAVA

Labie kaimiņi

2004. gadā Eiropas Savienībai izdevās izdarīt ko tādu, kas vēl tikai pirms 15 gadiem būtu uzskatīts par neiespējamu. Tā salauza dalījumu, kas pussimt gadu bija šķēlis Eiropu. Bijušās Austrumu bloka valstis kļuva par pilntiesīgām Savienības dalībvalstīm.

Neraugoties uz šo paplašināšanos, Eiropa joprojām ir kas vairāk par Eiropas Savienības robežās ietverto teritoriju. Globālas ekonomikas apstākļos Eiropas Savienība nespēj sevi uzturēt izolācijā. Stabilitātes un labklājības radīšanai labi kaimiņi ir obligāts priekšnosacījums. Tāpēc ES dzīvo pastāvīgā dialogā un mijiedarbībā ar kultūras ziņā ļoti dažādām kaimiņvalstīm.

Eiropas Savienībai bijusi un joprojām ir galvenā loma starptautiskajā atbalstā politiskām un ekonomiskām reformām **Rietumbalkānos** un lielākas stabilitātes radīšanai šajā reģionā. Tur joprojām daudz darāmā, taču dažos pēdējos gados situāciju ir izdevies pārveidot. Krietni attīstījušās demokrātiskas sistēmas, un visās valstīs ir apņēmība tuvināties Eiropas Savienībai. ES

palīdzība Rietumbalkānos ir daudz lielāka par citu palīdzības sniedzēju ieguldījumu.

Eiropas Savienībai īpaši rūp, lai **Vidusjūra** nekļūtu par ģeostratēģisku šķirtni starp veiksmīgām un mazāk veiksmīgām ekonomikām un dažādām sociopolitiskām sistēmām. Eiropas vadītāji mēģina padziļināt dialogu un attīstīt politisku un ekonomisku partnerību ar Ziemeļāfrikas zemēm, tuvajiem Vidējiem Austrumiem un tālāku apkaimi. Euromed partnerības mērķis ir radīt miera un stabilitātes zonu, kura balstītos uz kopīgām vērtībām, un veidot savstarpējas labklājības reģionu, izmantojot brīvās tirdzniecības zonu un vienotu tirgu ar Vidusjūras valstīm.

Foto: Eiropas Savienības Fotoattēlu bibliotēka

*ES paplašināšanās 2004.
gada maijā nesa pārmaiņas
un jaunus izaicinājumus*

Draugu loks

Eiropas kaimiņu politika (saīsinājumā EKP) ir tiešs politisks rezultāts iepriekšējās Komisijas vēlmei aktīvi atbalstīt Eiropas Savienības tuvākās apkaimes valstis, ko iepriekšējais ES prezidents Romano Prodi nosauca par «draugu loku». EKP mērķi virzīs sadarbību ar visām ETF partnervalstīm, izņemot valstis ar iestāšanās izredzēm, Krievijas Federāciju un Vidusāziju, bet ieskaitot Kaukāza valstis.

EKP mērķi ir:

- dalīties paplašināšanās labumos, nevis radīt jaunas šķēršļlīnijas Eiropā un ap Eiropu;
- veicināt labu pārvaldību un reformas;
- radīt tā saukto «draugu loku» – miera, stabilitātes un labklājības zonu, kas balstīta uz kopīgām vērtībām un interesēm.

Svarīgi pieminēt, ka EKP mērķis nav tālāka ES paplašināšana. Turklāt EKP arī neaizstāj ne līdzšinējos juridiskos un institucionālos izkārtojumus, piemēram, asociācijas līgumus, ne tādas ietvarstruktūras kā, piemēram, Barselonas process.

Paplašinātajai Eiropas Savienībai arī jāturpina pievērst uzmanību tās stratēģiskajām attiecībām ar bijušajām PSRS zemēm **Austrumeiropā un Vidusāzijā**. Visu interesēs ir novērst jaunas šķēršļlīnijas rašanos Eiropā. Ekonomiskas un politiskas pārmaiņas šajā pasaules daļā Eiropas Savienība veicina ar Tacis programmas starpniecību. Programma atbalsta institucionālas un administratīvas reformas, privāto sektoru, nabadzības samazināšanu un daudzos gadījumos ir palīdzējusi mazināt pagātnes spriedzi un nemieru.

Šīs īpašās reģionālās programmas ir svarīgi instrumenti 2004. gadā iedibinātajā Eiropas kaimiņu politikā, kuras mērķis ir dalīties nesenās ES paplašināšanas labumos ar vairākām valstīm, kas ir kļuvušas par ES kaimiņvalstīm (sk. ierāmēto tekstu). Politikas mērķis ir visai vienkāršs: tādu valstu loks, kurām ir kopīgas vērtības un kuru mērķis ir attīstīt ciešas attiecības. Tas stiprinās visu iesaistīto valstu stabilitāti, drošību un labklājību un dos iespēju izvairīties no jaunu šķēršļlīniju rašanās starp paplašināto ES un tās kaimiņvalstīm.

Līdz 2006. gadam finansiāls atbalsts attiecīgajām valstīm joprojām tiks novirzīts ar programmu MEDA un Tacis starpniecību, taču Finanšu plānā 2007.–2013. gadam abas aizstās viens ļoti vienkāršots instruments – Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instruments (EKPI). Ir paredzēta līdzdalība parastajās Kopienas programmās, taču no profesionālās izglītības viedokļa svarīgi, ka pagaidām nav paredzēta piedalīšanās Leonardo da Vinči programmā.

Joprojām par atklātu jautājumu apzināti ir atstāts, kā konkrēti pēc 2007. gada tiks īstenots atbalsts un sadarbība. Ar to daļēji izskaidrojams, kāpēc Karl Fredrik Svedang no Ārējo sakaru ģenerāldirektorāta saņēma tik daudz jautājumu, kad viņš EKP izklāstīja ETF reģionālajās Konsultatīvās padomes sanāksmēs 2004. gada novembrī Turīnā. Uz jautājumu «Cik tālu mēs varam iet?» viņš atbildēja: «Tas ir politiskās gribas jautājums.»

Foto: Eiropas Savienības Fotoattēlu bibliotēka

«Draugu loka» radīšana ap Eiropas Savienību ir viens no Eiropas kaimiņu politikas (EKP) mērķiem

Kursa nospraūšana

Kā Rietumbalkānu valstis var vislabāk gūt mācību no ES paplašināšanās pieredzes? Tas bija viens no galvenajiem jautājumiem, kuru uzdeva delegātiem ETF Konsultatīvās padomes desmitās gadskārtas sanāksmē, kas 2004. gada 21. un 22. jūnijā notika Durresā (Albānijā). Atbilžu loks bija plašs, un to vidū bija šādas: konkrēti noskaidrot, kādas mācības politikas veidošanā guvušas kandidātvalstis; biežāk rīkot reģionālas sanāksmes; ja ir vajadzīgie apstākļi, organizēt vairāk mācību vizīšu; iedrošināt reģiona valstis ņemt savās rokās attiecības ar ES dalībvalstīm.

Sanāksmes dalībnieki guva daudz rosinošu iespēju dot ieguldījumu darbības attīstībā reģionā. Kā konkrētam piemēram pievērsoties profesionālās izglītības reformēšanai Albānijā, delegāti uzzināja, ka šobrīd profesionālās izglītības skolās mācās tikai 16 % skolēnu, jo sistēma neatbilst ražošanas vajadzībām. Tomēr pēdējo 18 mēnešu laikā pesimismu nomainījis optimisms, kuru rada lielāka sociālo partneru iesaiste un studentu skaita pieaugums.

Jauniemantoto optimismu apstiprināja vietējas profesionālās izglītības skolas apmeklējums. Kāds starptautisks fonds apņēmības pilniem vietējiem darbiniekiem bija palīdzējis šo sabrukušo skolu pārveidot par dzīvotspējīgu mācību iestādi, kas nodrošina kursus automehāniķiem un santehniķiem.

«Šī skola ir uzmundrinošs piemērs gan starptautiskai sadarbībai, gan tam, cik svarīga ir saikne starp apmācītājiem un darba tirgu,» teica Peter de Rooij, kas Durresā uzsāka pēdējo darba nedēļu ETF direktora amatā.

Saistībā ar neseno ES paplašināšanos un iespējamo jaunajās dalībvalstīs gūtās profesionālās izglītības reformu pieredzes izmantošanu kandidātvalstīs dalībnieki pārskatīja 2004. gada panākumus un sadalījās grupās, lai strādātu darbsemināros ETF Darba programmas izveidošanai 2005. gadā.

Sanāksmes noslēgumā delegāti pilnībā atbalstīja ETF Darba programmu 2005. gadam. Durresas Konsultatīvās padomes sanāksmes ierosinājumi un idejas tika novirzīti galīgai apstiprināšanai Valdes sēdē Turīnā 2004. gada 9. novembrī.

Foto: ETF/A. Martin

Konsultatīvās padomes sanāksmē, kas 2004. gada jūnijā notika Durresā (Albānijā), uzmanība bija vērsta uz profesionālās izglītības attīstību Rietumbalkānos

MŪSU DARBS 2004. GADĀ

1. maijā ar uguņošanu un svinībām tika atzīmēta desmit mūsu līdzšinējo partnervalstu pievienošanās Eiropas Savienībai. Desmit iepriekšējos gadus mēs šajās valstīs strādājām ar cilvēku tūkstošiem, lai izglītības speciālistus, sistēmas un politikas sagatavotu Eiropas mēroga sadarbībai vienlīdzīgas partnerības garā. Mēs uz šo reģionu novadījām ES dalībvalstīs uzkrāto pieredzi, izstrādājām un īstenojām izmēģinājuma projektus, ar Tempus programmas palīdzību atbalstījām augstākās izglītības attīstību un izveidojām tīklus, kas palīdzētu virzīt ar darba tirgu un

izglītību saistīto informācijas plūsmu. Mums desmit dalībvalstu pievienošanās nozīmēja, ka ir beidzies ilgs process, kura gaitā tika veidoti cilvēku kontaktu tīkli, realizēti reformu izmēģinājuma projekti, izplatīta pieredze un attīstīta spēja pareizi izturēties pret Eiropas procesiem, politikām un institūcijām.

Jaunajām dalībvalstīm ekonomiskajā izaugsmē apsteidzot «vecās» dalībvalstis un izglītības rādītājiem solot, ka ilgākā laikā pietiekami attīstīsies arī cilvēkresursi, 2004. gada maijā izredzes veiksmīgai iesaistei Eiropas Savienībā bija ļoti spožas.

Foto: Eiropas Savienības Fotoattēlu bibliotēka

2004. gads Eiropai un ETF bija pārmaiņu un attīstības gads

Foto: ETF

Mācīties no veiksmīgiem modeļiem citās valstīs ir viens no ETF galvenajiem principiem

Piemērs toreiz, piemērs tagad

Lielisku piemēru tam, kādu ietekmi ETF darbs atstājis uz profesionālās izglītības reformām jaunajās dalībvalstīs, sniedz Lietuva. Lietuvas Nacionālā observatorija, kas darbojās Izglītības ministrijas sistēmā, ātri izveidojās par siltumnīcu novatoriskām profesionālās izglītības reformu idejām. Jau 1990. gadu beigās ministrija deva ieguldījumu tās pamatfinansēšanā un observatorija bija kļuvusi par valsts laboratoriju, kas analizēja darba tirgus vajadzības, veica pētījumus sektoru un reģionu griezumā un realizēja izmēģinājuma projektus.

Somijas varas iestāžu atbalstīta projekta ietvaros ETF palīdzēja izveidot reģionālu apmācības centru Marijampolē. Centrā uz partnerības pamatiem sadarbojās septiņas reģionā esošas mācību iestādes, kas radikāli uzlaboja savas darbības efektivitāti, apvienojot pārvaldību, mācību satura izstrādi, resursu centrus un mācību materiālus. Jau pirms projekta uzsākšanas izstrādātās tiesību normas nodrošināja projekta ilgtspējību, un dažu gadu laikā šis veiksmīgais modelis tika pārņemts visā valstī.

Lietuva, kas tagad ir ES dalībvalsts, 2004. gadā uzņēma Kirgīzijas speciālistu grupu, lai dalītos pieredzē par sekmīgu profesionālās izglītības reformēšanu. Šobrīd Lietuvā kādreizējā Phare profesionālās izglītības reformu vienība tapusi par valsts Eiropas Sociālā fonda pārvaldības vienību, bet Nacionālā observatorija tagad ir Lietuvas Izglītības ministrijas Metodiskā centra daļa.

Desmit kandidātvalstu izglītības un apmācības sistēmu, kā arī darba tirgu sagatavošana dalībai Eiropas Savienībā bija vērienīga operācija. Šajā procesā mēs sakopojām bagātīgu informāciju, kas dokumentē reformas gaitu, pasākumus un ieinteresēto pušu struktūras. Cieša sadarbība ar mūsu māsorganizāciju, Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centru (Cedefop), tuvojoties paplašināšanai, palīdzēja nodrošināt, ka neviens no šiem resursiem nebija nevajadzīgi izšķiests. Mēs iesniedzām lietu mapes par valstīm ar visām galvenajām publikācijām un biogrāfisko informāciju par personālijām profesionālās izglītības un apmācības laukā katrā valstī. Mēs palīdzējām savām nacionālajām observatorijām sagatavoties dalībai Cedefop Uzziņu un pieredzes apmaiņas tīklā (ReferNET) un palīdzējām ieinteresētajām pusēm jaunajās dalībvalstīs sagatavoties dalībai citos Cedefop tīklos.

Foto: ETF/Erik Lumtang

Peter de Rooij nodod informāciju ETF māsas organizācijai – Eiropas Profesionālās apmācības attīstības centram (Cedefop)

Svarīgas norādes

Pašreizējās ES paplašināšanās panākumu līmenis nozīmīgi ietekmēs ETF darbu turpmākajos gados. «Pirmais paplašināšanās vilnis dos dažas svarīgas norādes par to, kā mums vajadzētu turpināt sniegt ES atbalstu cilvēkresursu attīstībai citās nākamajās dalībvalstīs,» 2004. gadā teica bijušais ETF direktors Peter de Rooij. «Mēs esam uzcītīgi strādājuši, lai palīdzētu kandidātvalstīm sagatavoties uzņemšanai, taču profesionālās izglītības un apmācības attīstība savu pelnīto stāvokli Eiropas politikas dienaskārtībā ir ieguvusi tikai pēc Lisabonas sanāksmes. Patlaban pastāv liela vienprātība par to, cik svarīgi ir izglītību un apmācību pielāgot uz zināšanām balstītas sabiedrības vajadzībām. Noslēgts arī detalizēts nolīgums par Eiropas sadarbības intensificēšanu profesionālās izglītības un apmācības jomā ar 2002. gadā Kopenhāgenā iesāktā procesa palīdzību. Iznākumā mums šobrīd ir lieliska iespēja nākotnes dalībvalstis pat vēl labāk sagatavot uzņemšanai.»

«Galvenais ETF uzdevums nākamajos gados būs iepriekš paredzēt jaunus ES politikas virzienus,» teica Peter de Rooij. «ES šobrīd apsver savas fiziskās robežas. Nākotnes ES droši vien aptvers Balkānus un pašreizējās kandidātvalstis, taču maz ticams, ka pēc tam notiks vēl daudz tālāka paplašināšanās. Tādēļ jaunā kaimiņu politika ir vairāk nekā atzīme attīstībā. Nākotnē realizētā politika atšķirsies no politikas, kas tika realizēta laikā, kad galvenās atbalstāmās bija jaunās dalībvalstis un šis atbalstlīnijas noslēgums bija to pievienošanās. Jaunā politika nozīmēs palīdzēt valstīm «plašākā Eiropas reģionā» kļūt turīgākām un stabilākām, par galamērķi neizvirzot to uzņemšanu Eiropas Savienībā. Tādēļ Eiropas Izglītības fondam jāizmanto visa darbā ar pirmo kandidātvalstu kārtu uzkrātā pieredze, lai sagatavotu nākamo, un pēc tam viss no tās iegūstamais jāliek lietā labas kaimiņvides attīstīšanai.»

Foto: ETF/A. Ramella

*Peter de Rooij,
ETF direktors no 1994. līdz 2004. gadam*

Arī Peter de Rooij pēctece Muriel Dunbar ir aktīvi noskaņota attiecībā uz ETF nākotni jaunās Eiropas kaimiņu politikas ietvaros: «Ja profesionālo izglītību uztver kā ekonomiskās attīstības rīku, ETF ir aizraujošs un izaicinājuma pilns uzdevums,» viņa teica nesēnā intervijā. «Eiropas Savienībai ir izšķirīgi svarīgi darboties, lai to kaimiņvalstis kļūtu ekonomiski spēcīgas, tas ne vien attīstīs jaunus preču un pakalpojumu tirgus, bet arī palīdzēs radīt ilgtspējīgu nodarbinātību. Spēcīga un plaukstoša buferzona ap Eiropas Savienību novērsīs spriedzi, ko rada migrācijas problēmas un sociālie nemieri.»

Foto: ETF/A. Ramella

Svinīga pieņemšana Villa Gualino, 2004. gada 29. jūnija, atzīmējot ETF desmit izglītībai veltītos gadus

ETF desmit gadi

2004. gada 29. jūnija mēs svinējām savu desmito gadadienu ar pieņemšanu ETF Turīnas mītnē Villa Gualino. Pieņemšanā tika atzīmēta arī pirmo desmit ETF darba gadu direktora Peter de Rooij aiziešana un viņa pēcteces Muriel Dunbar stāšanās amatā.

Par organizācijas pirmajiem desmit darba gadiem publicēta hronika ar nosaukumu «ETF desmit gadi». Šis dokuments ir dzīvā stilā sarakstīts pārskats par apbrīnojamu progresu, kas desmit gados sasniegts, apgūstot vēl neizpētītu teritoriju un šajā procesā daudz ko iemācoties. Lielu vēstījuma daļu veido pašu iesaistīto cilvēku stāsti.

Pieredzes vairošana

2004. gadā kāda izvērtēšanas pasākuma ietvaros mēs veicām visu savas darbības veidu

inventarizāciju un mēģinājām atrast tajos kopīgo. Viena no pārsteidzošākajām lietām, ko ievērojām, bija tas, ka, šķiet, starptautisko atbalstu izglītības un apmācības attīstībai mazāk virza eksperti, bet vairāk dialogs. Šobrīd notiek zināšanu un pieredzes apmaiņa un vairošana kopīgi ar partnervalstīm, nevis tās izplatīšana. Vienkārši formulējot: parasti mēs vairs nelūdzam konsultantam rakstīt ziņojumu par attiecīgu tēmu, bet arvien biežāk savus mērķus sasniedzam, sapulcinot cilvēkus apkārt galdam. Mūsu darbs vairāk balstās uz dialogiem un atsauksmēm, un tas sakāms gan par mūsu organizatorisko attīstību, gan mūsu ārējo darbību.

Mūsu analītiskais darbs par profesionālās izglītības un apmācības pamattēmām parasti notika tā sauktajās «fokusgrupās» un speciālās ekspertu sanāksmēs. Apsvēruši inventarizācijas secinājumus, mēs konstatējām, ka tematiskais darbs ciešāk jāsavienoj ar projektdarbību un tas jā dara, plašāk izmantojot dialogu ETF iekšienē. 2004. gada nogalē mēs savu pieredzes vairošanas darbību pārveidojām jaunā sistēmā, kas piedāvās gan plašāku pieredzes vairošanas instrumentāriju ETF projektu vadītājiem un valstu darbiniekiem šajā jomā, gan kopumā paplašinās robežas diskusijai par pieredzes vairošanu organizācijā. Tā mēs ceram integrētāk sasaistīt organizācijas mācību procesu ar indivīda attīstību.

Inventarizācija arī atklāja, ka ETF varētu labāk izmantot tehnoloģijas. Tādēļ 2005. gadā mēs mēģināsim paplašināt savu tematisko darbu, tam piesaistot speciālo konsultantu kopienas, kas internetā darbojas tiešsaistes režīmā. Šis ir klasisks

No partnervalstīm aizgūta e-mācība

Pieredzes apmaiņa nav vienvirziena process no ES uz partnervalstīm. To lieliski demonstrē ETF sadarbība ar Izraēlu e-mācību jomā.

2004. gadā tika publicēts inventarizācijas ziņojums, kura pirmsākums bija 2001. gada lēmums attīstīt sadarbību ar Izraēlu e-mācību jomā.

Ziņojumā aprakstīts, kā Izraēla izmanto interesantus un novatoriskus risinājumus vispārējai «digitālās plaisas» novēršanas problēmai, it īpaši gadījumos, kad plaisa šķir paaudzes.

1990. gadu beigās Izraēlā datorus un interneta pieslēgumus izdalīja tūkstošiem ģimeņu. Sākumā valsts plānoja šādi izdalīt 30 000 datorus, bet pēc pirmajiem 10 000 kļuva skaidrs, ka, lai gan bija izraudzīta pareizā mērķauditorija un piešķirtie datori tika lietoti, bērni visdrīzāk nav svarīgākā auditorija, kuru vajadzētu pārliecināt, kāds labums ir no sava datora.

Pēc tam iniciatīvas pasākumi tika daļēji pārorientēti uz vecākiem pilsoņiem. Tika izstrādāta vairākpaaudžu pieslēgumu programma, kuras ietvaros skolēnus lūdza apmācīt vecākus iedzīvotājus.

Šādus piemērus un ar tiem gūtās mācības iespējams izmantot Eiropas Savienībā un arī citās partnervalstīs. Sadarbība ar Izraēlu devusi divējādu labumu: inventarizācijas ziņojuma secinājumi Izraēlā tiek izmantoti tālākajai darbībai, piemēram, skolotāju un apmācītāju apmācīšanas jomā. Ziņojumā ietverta labo praksi un vispārīgos secinājumus ETF nodos tālāk jaunajai MEDA-ETE programmai.

Foto: ILO/J. Maillard

Vecākie pilsoņi ir neseno e-mācību iniciatīvu galvenā mērķauditorija

piemērs tam, kā notiek organizatoriskās pieredzes apguve, un šo pieeju mēs aizgūvām no e-mācību projekta (sk. ierāmēto tekstu).

Laika gaitā šīs tēmas un ar tām saistītās analīzes sāks nosacīt praktiskā darba, valstu pētījumu un izmēģinājuma projektu darba kārtību. 2004. gadā realizētie projekti tālāk attīstīja iepriekšējo gadu laikā redzeslokā nonākušās tēmas. Tās dabiski izauga no mūsu darbības 2003. gadā, un mēs ar tām īsi iepazīstinām turpmāk.

Neoficiālais darba tirgus

Daudzus gadus lielākoties uzskatīja, ka «neoficiālā» ekonomika robežojas ar kriminālo, tādēļ pārsvarā tā tika ignorēta. Donororganizācijām Rietumos bieži bija grūti aizstāvēt trūcīgo līdzekļu tērēšanu šai jomai. Tomēr nesen neoficiālās ekonomikas nozīme ārpus Rietumeiropas tikusi pārvērtēta.

No tā izriet, ka pašreiz daļa starptautisko donoru saprot, ka loģiski ir pievērst uzmanību arī prasmēm, kas nepieciešamas cilvēkiem, kuri darbojas neoficiālajā ekonomikā. Vairumā šie cilvēki ir uzticami darbinieki, taču tiem bieži ir ierobežotas prasmes un zems sociālais statuss. Tādēļ bieži vien tie pakļauti masveidīgam un ilgstošam bezdarbam. Šīs problēmas mērogu var ilustrēt šāds piemērs: dažās Vidusāzijas valstīs oficiālais darba tirgus ir tik mazattīstīts, ka vairāk nekā 50 % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ir nodarbināti neoficiālajā sektorā.

Šobrīd valdības sāk atzīt, ka vienkārši likvidēt neoficiālo sektoru nav iespējams un ka nepieciešams plašāk pētīt, kā neoficiālā sektora

darbinieki apgūst prasmes. Eiropas Savienības politikas veidotāji ir parādījuši līdzīgu gribu mainīt savu domāšanu. Mainījusies, piemēram, Tacis programmas orientācija, tagad tā ņem vērā neoficiālā sektora ietekmi uz ekonomisko pāreju, nabadzības mazināšanos un vietējo ekonomisko un sociālo attīstību.

Kopš ETF sāka pētīt, kā mācības palīdz nodarbinātajiem cilvēkiem izkļūt no neoficiālā sektora, šajā jomā uzkrātā pieredze tikusi plaši jo plaši izmantota projektdarbībai. 2004. gadā pētījumam par neoficiālo ekonomiku un apmācību tika izraudzīta Albānija. ETF Paplašināšanās un Dienvidaustrumeiropas departaments pētījumu uzsāka septembrī, bet pētījuma rezultāti gaidāmi 2005. gada otrajā ceturksnī.

Viens no veidiem, kā apkarot augsto vietējo nabadzības līmeni, ir palīdzēt cilvēkiem atrast darbu

Vietējā attīstība un nabadzības mazināšana

Vidusāzijā ETF realizē triju gadu projektu, lai noteiktu vietējo apmācības iniciatīvu nozīmi nabadzības mazināšanā. Projekta darbība tika uzsākta Kazahstānā, Kirgizstānā un Uzbekistānā, sakopojot pilnīgu informāciju par vietējiem valsts un privātajiem apmācības pasākumiem. 2004. gadā šo inventarizācijas pasākumu konstatējumi tika izplatīti plašākai auditorijai un projekts tika paplašināts, tajā ietverot Kaukāza valstis un Tadžikistānu. Galvenie ziņojumu izmantotāji ir EK delegācijas, kam nabadzības mazināšana un vietējā attīstība vienmēr ir prioritāšu vidū.

Projekts sniedza pārskatu par pašreizējiem apmācības pasākumiem, taču tā darbības joma tālu pārsniedz vienkāršu inventarizāciju. Viens no projekta konceptuālajiem rezultātiem ir, piemēram,

vietējās attīstības sistēma, ko patlaban izstrādā ETF. Tā tiks pielāgota izmantošanai citās valstīs, kas piedalās projektā, un partneri no Kazahstānas, Kirgizstānas un Uzbekistānas darbosies kā paplašinātā projekta mentori.

Pieredze, kas šajā jomā uzkrāta gan Eiropas Izglītības fondā, gan visā Eiropas Savienībā kopumā, nākotnes projektdarbā tiks izmantota arvien plašāk. Vietējā attīstība un it īpaši vietējo partnerību labvēlīgā ietekme ir viena no galvenajām tēmām gan Eiropas Savienībā, gan mūsu sadarbībā ar partnervalstīm. Vietējās partnerības ir bijušas balstelements arī mūsu darbā Rietumbalkānos un Vidusjūras reģionā (Ierāmēto tekstu). Notiek apmaiņa ar dažādos reģionos uzkrāto pieredzi, kuru izmantojam arī visā mūsu organizācijā un darbībā.

Lai izglītības programmas darbotos, nepieciešama ir cieša sadarbība starp ekspertiem, donoriem un īstenošanas aģentūrām

Sadarbība ar donoriem

2004. gadā notika intensīvāka sadarbība ar citiem donoriem. Īpaši ārpus parastajām ETF ģeogrāfiskajām robežām aizsniedzās kopīgs darbs ar Pasaules banku. Ciešu sadarbību fonds un PB īstenoja, piemēram, Jemenā, kur informāciju par atsevišķo sektoru profiliem apkopoja jau 2002. gadā. 2004. gadā banka un fonds sastādīja, apsprieda un pieņēma apmācības stratēģijas pamatplānu.

No praktiskas pieredzes apmaiņas un kopīgas konferenču, semināru un darbsemināru organizēšanas šī sadarbība arvien vairāk pārvirzās uz fundamentāliem pētījumiem par galvenajām cilvēkresursu attīstības tēmām. Mēģinājumā rast kopīgu pamatu sadarbībai nākotnē ETF un Pasaules banka 2004. gadā izvēlējās piecas tēmas, kuras abi partneri uzskatīja par izšķirīgi svarīgām izglītības attīstībā Vidusjūras partnervalstīs. Tās bija pārvaldība, finansēšana, sociālo partneru loma, kvalitāte un neoficiālajā sektorā vajadzīgās

prasmes. Mērķvalstis šajā pasākumā bija Tunisija, Jordānija, Ēģipte un Libāna.

Ap šīm tēmām uzsāktā darba ietvaros notika arī informatīvu pētījumu apkopošana, kuru veica jauktas desmit līdz divpadsmit ekspertu grupas. To uzdevums bija inventarizēt pasākumus un arī ieskatīties nākotnes plānos, iespējās un vajadzībās. Gala ziņojuma publicēšana gaidāma 2005. gadā, tas būs reģionāls ziņojums par piecām tēmām ar četriem valstu pielikumiem.

Šis pasākums sniedza daudz labāku izpratni par vairākām neatliekamām profesionālās izglītības problēmām Ziemeļāfrikā un Vidējos Austrumos. Tas pavēra arī labāku ieskatu dažādu donoru darbībā. Eiropas Izglītības fondam ziņojums būs noderīgs ar pievēršanos finansējuma jautājumiem un ar tajā piedāvāto analīzes līmeni. Pasākumu finansēja ETF un Pasaules banka, papildu līdzekļus piešķīra Lielbritānijas Starptautiskās attīstības departaments.

Vajadzību un iespēju noteikšana

Vairot pieredzi nebūt nenozīmē tikai palielināt izpratni par izglītības sarežģītajiem jautājumiem un tās sakaru ar darba tirgus attīstību. Pieredzes vairošana nepieciešama arī attiecībā uz tādām valstīm, kas ir samērā neizpētīta teritorija saistībā ar ES sadarbību attīstības jomā. Viena no valstīm, kam ES nesēn atvērusi jaunas atbalstlīnijas, ir Tadžikistāna. Ar ETF palīdzību cilvēkresursu attīstība patlaban kļuvusi par Tacis programmas kodolu šajā Vidusāzijas valstī (sk. ierāmēto tekstu).

Tadžikistāna — ne tikai kaila izdzīvošana

Sešus gadus pēc miera līguma, kas darīja galu sīvam pilsoņu karam, Tadžikijā krietni uz priekšu ir pāvirzījušies svarīgu izglītības reformu plāni, kurus uzskata par izšķirīgi svarīgiem šīs valsts ekonomikas atveseļošanā. Ar Eiropas Izglītības fonda palīdzību tapusi konceptuāla pamatsistēma kalnainās Vidusāzijas valsts profesionālās izglītības sistēmas reformēšanai un decentralizēšanai, un, sākot ar 2005. gadu, tiks realizēts kāds Tacis projekts, kas palīdzēs izstrādāt jaunus tiesību aktus.

Ilggadējais Tacis profesionālās izglītības reformēšanas projektu eksperts Enrico Romiti sacīja, ka nevajag novērtēt par zemu izglītības reformas nozīmi valsts pēckara atjaunošanā. «Tas ir pirmais Tacis projekts Tadžikistānā, kas nepievēršas tikai tīras izdzīvošanas jautājumiem, piemēram,

ūdensapgādei vai veselības aizsardzībai. Šis ir pirmais stratēģiskais projekts un pirmais projekts izglītībā.»

Romiti kungs strādās ar profesionālās izglītības vadītājiem trijos izmēģinājumu reģionos, Dušanbē, Katlonā un Zogdā, lai izvēlētos jaunas «mācībsaimes», atjauninātu bēdīgi novecojušās izglītības un apmācības prasmes, sastādītu jaunas mācību programmas un apzinātu topošo darba tirgus pieprasījumu.

Tadikijas Metodisko pakalpojumu centra direktors Mirzo Jorovs teica: «Mēs tik ilgus gadus bijām izolēti, ka esam priecīgi par iesaistīšanos plašākā projektā. Bez šāda atbalsta mums nav cerību rast izeju no pēdējo gadu krīzes.»

Foto: ETF

Profesionālās apmācības programmas sniedz risinājumus krīzes piemeklētām teritorijām, piemēram, Dušanbē reģionam Tadžikistānā

Skolotāju un mācībspēku gatavošana

Kopā ar svinīgajiem pasākumiem, ar kuriem šogad jūnijā atzīmējām savu desmito jubileju, ETF organizēja starptautisku darbsemināru par novārtā pamestu tēmu, kuru mēs jau vairākus gadus esam centušies aktīvi atbalstīt, – skolotāju un mācībspēku apmācību. Darbseminārs «Ieinteresēto pušu intereses un skolotāja profesija» tālāk risināja tēmu «politikas mācīšanās», kura tika izstrādāta Konsultatīvās padomes 2003. gada novembra konferencē «Mācību jautājumi».

Darbseminārā mēģināja risināt jautājumu, kā iespējams modernizēt skolotāja profesiju, profesionālajā izglītībā un apmācībā izmantojot ieinteresēto pušu palīdzību. Mēģinājums skaidri parādīja, cik sarežģītas problēmas šeit iesaistītas. Skolotāju un apmācītāju apmācība ir izglītības pamatjautājums, un jebkādu diskusiju par skolotāju izglītības reformēšanu ļoti grūti ir noturēt tā, lai tā neizplūstu pa visu mūsu darbības spektru.

Tomēr sanāksmes otrajā dienā līdz ar apkopojošu ziņojumu par semināra sešu sesiju spilgtajām debatēm sāka veidoties viedokļu vienprātība. ETF galvenais eksperts Bernhard Buck dalībniekus iepazīstināja ar iespējamiem turpmākās attīstības ceļiem. Ziņojumi un pārējie semināra dokumenti atrodami mūsu tīmekļa vietnē.

Mēs esam cits cita skolotāji

Eiropas Izglītības fonds arī turpmāk ir apņēmis vadīt diskusiju par skolotāju un apmācītāju izglītības reformēšanu ETF partnervalstīs visā savas darbības spektrā, ieskaitot Tempus (sk. iestarpinājumu) programmu. 2005. gada «ETF gadagrāmata» visā pilnībā būs veltīta šim jautājumam, un sagatavošanas stadijā ir citi pasākumi.

Izglītība demokrātijai augstskolās

1990. gadu nogalē kāds Eiropas universitāšu konsorcijs, kas izstrādāja skolotāju apmācību minoritāšu valodās bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā, nonāca pie atklāsmes, ka sadalītās valsts demokrātisko attīstību bremzē pilsoniskās izglītības trūkums. Malmes Universitātes vadībā konsorcijs pieteicās Tempus projekta ietvaros izstrādāt skolotāju apmācību ar demokrātiju saistītos priekšmetos.

Laiks bija izraudzīts lieliski. Maķedonijas Izglītības ministrijas Pedagoģijas institūts tikko bija sācis virzīt pilsoniskās izglītības attīstību, taču šim nolūkam tam nepietika līdzekļu un pieredzes, un tā darbu kavēja arī tas, ka pastāvīgi pietrūka sadarbības starp mācību iestādēm un to saplūsmes jomām. Bija vajadzīga integrēta pieeja, iesaistot iestādes, *vīsas* pedagogu mācību iestādes un valsts skolas un bērnudārzus.

Priekšlikums tika pieņemts, un 2001. gadā konsorcijs sāka izstrādāt jaunas, uz demokrātijas iedzīvināšanu orientētas mācību un mācīšanas stratēģijas. Projekta partneru vidū bija Pirmsskolas un sākumskolas pedagogu gatavošanas fakultāte

Bitolā, Skopjes un Stipas Pedagoģijas fakultātes, divi bērnudārzņi un piecas pamatskolas. Partneri kopīgi izstrādāja mācību materiālus un mācību vielu, modernizēja praktisko mācību aprīkojumu un, lai paplašinātu projekta vērienu, atvēra mobilus mācību centrus.

Šā 2004. gadā pabeigtā projekta sekas bija jūtamas visā valstī. Bija izstrādāts jauns nacionālais mācību saturs darbu vēl neuzsākušo pedagogu apmācībai. Skolām un pedagoģisko fakultāšu studentiem tika izdalītas mācību grāmatas, žurnāli un videoieraksti. Visā valstī notika darbsemināri. Projekta realizēšanai no sākuma līdz beigām uzmanīgi sekoja valsts galvenais pedagoģiskais laikraksts «Izglītības Darbinieks».

Partnerība starp visām pilsoniskajā izglītībā iesaistītajām pusēm nodrošināja uzticību šai lietai arī pēc tam, kad projekts bija pabeigts. Projektā iesaistītās fakultātes iepazīnās ar Eiropas Pedagoģiskās izglītības tīklu (ETEN) un tik cieši tam piesaistījās, ka kopīgi organizēs ETEN 2005. gada sanāksmi.

Informācijas un pieredzes apmaiņai ir nozīmīga vieta ETF sadarbībā ar partnervalstīm

Nospaužot attīstības virzienu Sīrijā

2004. gadā ETF beidza savu iesaisti pirmajā projektā, kura mērķis bija Sīrijā ieviest amata mācekļu shēmu. Pagājušā gada decembrī dalībnieki pulcējās seminārā Damaskā rezultātu izvērtēšanai.

Vairāki simti jauniešu patlaban skolas mācības apvieno ar praktisku apmācību vietējā uzņēmumā. Pirmie ar jauno shēmu saistītie skolas beidzēji tagad iesaistās darba tirgū, un šobrīd darbu atraduši 50 % no viņiem – atšķirībā no vecā stila profesionālās izglītības sistēmas beidzējiem, kuru vidū darbu atraduši tikai 20 %.

«Uzņēmumā Al-Hafez līdz šim mēs esam pieņēmuši visus šīs shēmas beidzējus, kuri vēlas strādāt pie mums,» saka Ahmed Shirin, ražošanas vadītājs Damaskas mājsaimniecības tehnikas ražotnē. «Šī shēma sagatavo tādus cilvēkus, kādi mums ir nepieciešami.»

Projekts skolās ievieš jaunas pārvaldības formas un ir pārveidojis skolu mācību saturu attiecībā uz četriem amatiem. Vispirms projekta realizēja Damaskā, pēc tam to veiksmīgi pārņēma Sīrijas otra lielākā pilsēta Alepa, kas ir nozīmīga industriālā bāze; turienes rūpnieki jau runā, ka šo shēmu derētu attiecināt uz vēl kādām nozarēm, piemēram, metālliešanu vai tūrismu. Varbūt vissvarīgāk, ka projektam izdevies iesākt sociālā dialoga procesu valstī, kur valdība ar rūpniecību tradicionāli nemēdz darboties kopīgi. «ETF bija ļoti nozīmīga loma partnerības uzsākšanā starp dažādajām ministrijām un rūpniecības palātām,» saka Sīrijas Izglītības ministra vietnieks Fouad Al-Ghaloul.

Lai gan ETF savu darbu ir beidzis, projekts turpināsies. Patlaban shēmu gatavojas ieviest arī Homsā; Alepā mērķis ir līdz 2010. gadam shēmā iesaistīt 10 % visu profesionālās izglītības audzēkņu.

Ar to šīs šķietami pieticīgās izmēģinājuma shēmas ietekme nebeidzas. Amatu mācekļu shēma ir iedvesmojusi daudz dziļākas reformas, kas sāksies 2005. gada septembrī. Šī 21 miljonu € vērtā MEDA programma būtiski modernizēs 16 profesionālās izglītības skolas, ieskaitot mācekļu skolas, un izveidos stratēģiju Sīrijas profesionālās izglītības sistēmas pilnīgai pārveidošanai.

Tilts starp teoriju un praksi

Daudzi jautājumi, kuru risināšanu ETF atbalsta partnervalstīs, ir aktuāli arī pašā Eiropas Savienībā. Pieaugušo izglītība, mūžizglītība, nacionālās kvalifikāciju sistēmas un e-mācības, piemēram, ir ļoti aktuālas tēmas, kuru mērķtiecīgai risināšanai uzmanība pievērsta arī Eiropas Savienībā.

Partnerība

Vēl viens šāds jautājums ir vietēja un reģionāla partnerība apmācībai un nodarbinātībai. Patlaban plaši atzīts, ka milzīgo atšķirību starp to, ko māca, kur to māca un kā to māca, vislabāk var izlīdzināt, izmantojot vietējās partnerības. Lai gan valstu un starptautiskām institūcijām arvien vairāk jā rūpējas par to, lai tiktu noslēgti pamat nolīgumi par tādiem jautājumiem kā visa iemācītā atzišana un mobilitāte, vietējo situāciju patiešām izjūt vienīgi vietējās apvienības. Tās vislabāk zina, kas vajadzīgs

Amatu mācekļu shēma Sīrijā simtiem tās beidzēju nodrošina ar praktiskām iemaņām, kas nepieciešamas Sīrijas darba tirgū

Foto: ETF

Projekts «Albānijas un Kosovas vietējās ekonomikas un nodarbinātības attīstība» (LEEDAK) rāda, ko kaimiņi var gūt no kopīgas pieredzes un speciālajām zināšanām

cilvēkiem to kopienā, zina, kas var šīs vajadzības apmierināt, cik lielā mērā tam nepieciešama mācīšanas un apmācības prakses pielāgošana utt.

ETF projekts LEEDAK («Vietējā ekonomikas un nodarbinātības attīstība Albānijā un Kosovā») dod iespēju divām kopienām Albānijā un Kosovā attīstīt vietējās nodarbinātības iespējas, izmantojot plašu partnerību starp varas iestādēm, darba devējiem, sociālajiem partneriem un apmācības nodrošinātājiem. Mācību vizītēs viņi gūst pieredzi no kolēģiem citās Eiropas valstīs, taču projekts ir daudz vairāk nekā vienkārši antena uz ārpusi. Būtībā 2004. gadā, projektam LEEDAK ieejot otrajā fāzē, tā vietējais raksturs kļuva vēl izteiktāks.

Cerot uz ieinteresēto pušu iesaisti un tās izraisīto piederības sajūtu, projekta pirmajā kārtā mēs izsludinājām pieteikšanos konkursam par Albānijas pilsētā Ļežā izstrādātās apmācības stratēģijas ieviešanu. Pieteikšanās tika izsludināta tikai Albānijas uzņēmumiem, un darbības joma bija ierobežota tikai ar tūrismu. Konkursā uzvarēja labi pazīstams vietējais apmācības uzņēmums, kas projekta realizēšanā izmantoja savus Albānijas sakarus. Projekts bija ļoti sekmīgs. Sākumā šī pašvaldība nebija iekļauta to CARDS profesionālās izglītības apmācības centru sarakstā, kam piešķirta prioritāte. Tajā vispār nebija nekāda profesionālās izglītības centra. Patlaban cilvēki, kuri izveidoja Ļežas partnerību, informāciju par to izplata visā valstī un ārpus tās.

Pieaugušo mācības

Dienvidaustrumeiropā 2004. gadā viena no galvenajām tēmām bija pieaugušo mācības. Sākotnējā izglītība reģionā joprojām nepietiekami rosina cilvēkus mācīšanos turpināt. Daudzi jaunieši joprojām agri pamet skolu.

Tautas skaitīšanas rezultāti parādījuši, ka pieaugušo sasniegtais izglītības līmenis vidēji ir zems. Tikai nedaudzi uzņēmumi saviem darbiniekiem nodrošina apmācību. Rezultātā, cenšoties pazemināt augsto bezdarba līmeni, visu valstu nodarbinātības dienesti ir ieviesuši īslaika shēmas darba tirgū noderīgu prasmju un iemaņu apgūšanai. Tā kā pieprasījums pēc pieaugušo izglītības ir liels, jārada politisks un tiesisks regulējums, kas likvidētu šķēršļus mācībām un nodrošinātu līdzfinansējumu, vienlīdzīgu piekļuvi un plašu dalību, apmācības piedāvājumu atbilstību un pārskatāmību, prasmju atzīšanu un atbilstošu valsts līdzekļu izmantošanu.

MEDA-ETE

29. novembrī ETF organizēja reģionāla MEDA projekta «Izglītība un profesionālā apmācība nodarbinātībai (ETE)» atklāšanu. Šis 5 miljonu € projekts ir jauna ES iniciatīva, kas ar uzlabotas profesionālās izglītības palīdzību atbalsta nodarbinātību Ziemeļāfrikā un Vidējos Austrumos. Tās mērķis ir pārorientēt izglītības un profesionālās apmācības politiku šajā reģionā. Projektā tiks piedāvāta radikāli uzlabotas reģionālās sadarbības platforma, un tas palīdzēs radīt kopīgus pamatus mācību un darba tirgus rādītāju apkopošanai, interpretēšanai un starptautiskai salīdzināšanai.

Atklāšanas pasākumā Turīnā EuropeAid vienības vadītāja Carla Montesi sacīja, ka ES Vidusjūras reģiona politikā izglītība kļuvusi par augstākā līmeņa prioritāti. «Reģiona valstīs gatavojas ES asociācijas līgumiem un galu galā arī brīvās tirdzniecības zonai, kas būtu jāievieš līdz 2010. gadam. Taču bezdarba līmenis joprojām ir augsts, īpaši sievietes un jauniešu vidū, un izglītības sektors vēl nav vienmēr gatavs uz to reaģēt.»

Laikā starp šo brīdi un 2008. gadu projekts desmit reģiona valstīm palīdzēs uzlabot un pārorientēt izglītības politiku un stratēģijas, labāk pieskaņot izglītību un profesionālo apmācību darba tirgu prasībām, nostiprināt to pakalpojumu sniedzēju rīcībspēju, kas strādā ar jaunajiem bezdarbniekiem pašnodarbinātības jomā, un veicināt informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu izglītībā un apmācībā.

Ar visu iesaistīto valstu ekspertu palīdzību projekta identifikācijas grupa izstrādāja četras sastāvdaļas, uz kurām projekts balstīsies. Projekta ideju laboratorija būs ikgadējs Euromed forums par TVET nodarbinātībai. To veidos no pašreizējiem ETF Konsultatīvās padomes locekļiem, sastāvu paplašinot un piesaistot citus pārstāvjus, ja tas vajadzīgs projektam.

Faktiskais projekta dzinējspēks būs institucionalizēts informācijas radītāju un galveno ieinteresēto pušu tīkls reģiona apmācības un nodarbinātības sistēmās. Tas pildīs reģionālas observatorijas funkciju, nodrošinot lēmējus ar atbilstošu un atjauninātu analīzi. Tas veiks arī salīdzinošas analīzes un tematiskus pētījumus par jautājumiem, kas saistīti ar apmācību un nodarbinātību.

Abas pārējās sastāvdaļas attiecas uz konkrētu atbalstu jauno bezdarbnieku pašnodarbinātībai un e-mācību iniciatīvu attīstībai. Pirmā galvenokārt pievērsīsies uzņēmējdarbības atbalsta, konsultāciju, apmācības un uzraudzības pakalpojumiem pašnodarbinātības un mikrouzņēmumu radīšanas jomā. Otrā galvenokārt pievērsīsies e-mācību metožu un rīku izmantošanai pedagoģiskās apmācības dienestos. Tā nenodrošinās infrastruktūru, taču šajā jomā darbosies kopā ar citām ES iniciatīvām, tādām kā, piemēram, EUMEDIS (plašāka ES programma, kuras mērķis ir kvalitatīvi pilnveidot Eiropas un Vidusjūras reģiona informācijas sabiedrību) un MEDFORIST (Eiropas un Vidusjūras reģiona tīkls IST mācību resursu kopīgai izmantošanai).

ETF direktore Muriel Dunbar apstiprina projekta «Izglītība un apmācība nodarbinātībai» uzsākšanu

ETF projekts «Pieaugušo mācības» pievērsās šo vajadzību apmierināšanai, izmēģinot novatoriskas alternatīvas un palīdzot apmainīties ar zināšanām un pieredzi. Šī projekta ietvaros mēs Zagrebā janvārī noorganizējām darbsemināru par pieaugušo mācību stratēģijām un to izstrādes rīkiem. Maijā mēs noorganizējām otru darbsemināru Melnkalnē, kura tēma bija partnerības attīstība. Ļoti piemēroti novembrī Ungārijā – jaunā dalībvalstī, kura spēj piedāvāt daudz labas prakses, kā spaidīgos ekonomiskajos apstākļos finansēt profesionālo izglītību, – tika noorganizēts trešais darbseminārs par pieaugušo izglītības finansēšanu.

Tie visi bija reģionāli darbsemināri. Līdztekus tiem jauni valsts mēroga pasākumi tika uzsākti Horvātijā, Kosovā, Melnkalnē un Serbijā. Inventarizācijas ziņojumi tika apkopoti par visām četrām valstīm, bet pieaugušo izglītības stratēģijas tika izstrādātas trim no tām.

Kvalifikācijas

Kopenhāģenas process, kā arī ar to saistītie kvalifikāciju mobilitātes celšanas centieni, Eiropas izglītības un profesionālās apmācības politikas darba kārtībā uz augšu pabīdīja jautājumu par kvalifikāciju sistēmām. Kvalifikāciju sistēmas nav jauna tēma; daudzās Eiropas valstīs pastāv modernas nacionālās kvalifikāciju sistēmas. Tomēr nesenie notikumi Eiropā šās jomas starptautisko koordinēšanu darījuši steidzamāku, un, domājot par Eiropas kaimiņu politiku, jāatzīst, ka rosināt diskusijas par kvalifikāciju sistēmām mūsu kaimiņvalstīs ir loģisks ES iekšējās darbības paplašinājums.

Foto: ETF

Jautājums par kvalifikāciju sistēmām ir svarīga profesionālās izglītības reformas daļa

Vairākās partnervalstīs ETF šajā jomā bija pirmgājējs, un, iespējams, ievērojamākā no šīm valstīm ir Krievijas Federācija. 2003. gadā Krievijas valdības lūgtu vispārīgu politisko konsultāciju ietvaros mēs sākām organizēt darbseminārus par tēmām, kas izriet no Kopenhāgenas procesa. 2004. gadā šie darbsemināri sāka nodarboties ar nacionālajām kvalifikāciju sistēmām un to ieguldījumu mūžizglītībā.

2004. gada jūnijā mēs Maskavā organizējām politikas izstrādes darbsemināru, kas kopā saveda izglītības un nodarbinātības iestādes. ETF izraudzītie dalībnieki pārstāvēja Valsts Domi, valdību, reģionālās varas iestādes un citas ievērojamas institūcijas. Viņi atzina, ka šajā jautājumā nepieciešams kopīgs darbs, un šo atzinumu pat fiksēja dokumentā, kas bija lielisks solis uz priekšu.

Saskaņā ar dalībnieku un Maskavā strādājošās EK delegācijas lūgumu 2005. gadā Krievijas Federācijā turpināsies darbs pie nacionālajām kvalifikāciju sistēmām. Līdztekus mēs uzsāksim nacionālās kvalifikāciju sistēmas izstrādes izmēģinājuma

projektu Ukrainā, kur ar prezidenta 2004. gada septembra dekrētu tika pavērts ceļš patiesai profesionālās izglītības reformai.

Pirmais mēģinājums tālāk attīstīt profesionālās izglītības sistēmu Ukrainā notika jau 1998. gadā, taču līdzekļu trūkuma dēļ iniciatīva tika priekšlaicīgi nolikta malā. Tomēr ETF turpināja darbu aizkulisēs, ieliekot pamatus. Nākamajos gados izmēģinājuma projekti un pārējie rīkotie pasākumi tika finansēti no mūsu budžeta.

Notikumi pēkšņi guva straujāku gaitu 2002. gadā, kad šī valsts publicēja nacionālo izglītības doktrīnu 21. gadsimtam. Tajā ievērojama vieta bija atvēlēta profesionālajai izglītībai un apmācībai, un 2003. gadā mēs palīdzējām ukraiņiem izveidot nacionālās profesionālās izglītības reformas stratēģijas koncepciju.

Jaunās Tacis Profesionālās izglītības reformu programmas izstrādāšanā plaši tika izmantots padziļināts pētījums par profesionālo izglītību un darba tirgus attīstību, kuru mēs publicējām 2004. gadā. Programma sākumā galvenokārt būs vērsta uz pastāvīgu apmācību un profesionālās izglītības pārvaldības decentralizāciju, bet, sākot ar 2005. gadu, pavērsies iespējas jauniem darbības virzieniem.

Pieredzes apmaiņa

«Kas nāk par labu mums, nāk par labu viņiem,» intervijā ETF jaunajam žurnālam *Live & Learn* 2004. gada beigās teica jaunais izglītības un kultūras komisārs Ján Figel'. Tā ir kodolīgi tvērtā Eiropas

kaimiņu politikas filozofija, kas ir vadošā doktrīna ES palīdzībai tās kaimiņreģioniem nākamajos gados, ar kuru iepazīstinājām iepriekš. Patiesi, daudz ko no ES gūtās pieredzes iespējams labi izmantot partnervalstīs. Viens no galvenajiem Eiropas Izglītības fonda uzdevumiem ir darīt šo pieredzi pieejamu tiem, kuriem šajās valstīs tā nepieciešama.

Pievienošanās un asociēšanās

Viens no svarīgākajiem Eiropas kaimiņu politikas punktiem ir tas, ka šī politika vienlīdzīgu nozīmi piešķir cilvēkresursu attīstībai iespējamajās nākamajās ES dalībvalstīs un citās partnervalstīs. Patiešām, aplūkotās tēmas ir diezgan līdzīgas visos ETF darbības reģionos: darba kārtību nosaka norises Eiropā, kuras galvenokārt diktē Lisabonas un Kopenhāgenas procesi.

Galvenā atšķirība pieejā rodama pievienošanās tehniskajos priekšdarbos, kas notiek esošajās un nākamajās kandidātvalstīs. Tām jābūt gatavām dalībai Eiropas struktūrās, piemēram, Eiropas Sociālajā fondā (ESF), un Eiropas tīklos. Ar savu darbu jaunajās dalībvalstīs esam pierādījuši, ka ar uzdevumu palīdzēt šīm valstīm mēs tiekam galā, turklāt mūsu darbs ir kļuvis daudz vieglāks, jo tagad mēs varam izmantot pieredzes resursus, kas pieejami valstīs, kuras pašas vēl pavisam nesen izgājušas savas institucionālās kārtības pārkārtošanas procesiem, lai pielāgotos ES normām un noteikumiem. Tās kļuvušas par pilntiesīgiem partneriem mūsu priekšdarbos nākamajai paplašināšanās kārtai. Piemēram, Turcijā ETF saņem palīdzību no Polijas ekspertiem,

un daļu no Turcijas programmas veido mācību vizītes Polijā. Delegāti pētīja, kā Polija veidojusi struktūras, lai atbilstu ESF un tamlīdzīgu programmu prasībām.

Turcijā mūsu darbība pašreiz vērsta uz attīstību vienā reģionā, kurš nākamajos gados tiks izmantots kā paraugreģions pārējai valstij. Konjas reģionā ir apzinātas nepieciešamās prasmes un ar ETF un jauno dalībvalstu partneru atbalstu izstrādāta profesionālās apmācības stratēģija.

Veidot institūcijas šajās valstīs bieži vien nozīmē palielināt resursus, sniedzot tādu atbalstu, kas atgādina darbu, ko jaunajās dalībvalstīs, kā arī Rumānijā un Bulgārijā veicām, izmantojot ģīpašo sagatavošanās programmu darbam ar ESF un tamlīdzīgus projektus. Arī šajā procesā svarīga loma bija Tempus projektiem.

Foto: ETF, Decoratio

Jebkura ETF projekta galvenais mērķis ir cilvēkresursu attīstība nākamajās ES dalībvalstīs un citās partnervalstīs

Cits piemērs ir Rumānija, kur mūsu galvenie spēki ir vērsti uz to, lai atbalstītu nozaru dialoga attīstību, kas ir apzināta kā viens no vājajiem punktiem. Ar ETF atbalstu 2004. gadā profesionālās apmācības sniedzēju akreditēšanas jautājuma apspriešanai tika izveidotas nozaru komitejas ar plašu pārstāvību.

Pētniecības un analīzes rezultāti no valstīm, kas gatavojas pievienoties Eiropas Savienībai, tiek nodoti Eiropas Komisijas politikas veidotāju rīcībā. Viens piemērs: 2004. gada decembra sanāksmēm Māstrihtā Eiropas Komisija pasūtīja nozīmīgu pētījumu par 32 valstu sasniegumiem virzībā uz Lisabonas mērķu sasniegšanu. Turīnā sagatavotie ziņojumi par valstīm nodrošināja pētnieciskos izejdatumus ziņojuma daļām par trim kandidātvalstīm (Bulgāriju, Rumāniju un Turciju). ETF eksperti piedalījās arī koordinācijas komitejā, kas uzraudzīja šā pētījuma pabeigšanu.

Mācīšanās no līdziniekiem

Dažkārt partnervalstu speciālistiem un projektu partneriem ir grūti pieņemt ārvalstu ekspertu padomus. Auglīgu augsni vieglāk rast ieteikumiem, ko dod kaimiņi, kuri saskārušies ar līdzīgām problēmām un atraduši tām sekmīgus risinājumus. Tādās pasaules daļās, kuras plosījuši reģionāli konflikti, mācīšanās no kaimiņiem dod vēl papildu pozitīvu dimensiju. Mūsu «līdzinieku vērtējumi» apvieno šīs idejas, izmantojot Rietumbalkānu kopīgo vēsturi. Šie līdzinieku vērtējumi tika atzīti par tik veiksmīgiem, ka šo metodi sāka piemērot arī citām Dienvidaustrumeiropas valstīm, to vidū Bulgārijai, Rumānijai un Turcijai.

2004. gadā projektu eksperti no dažādām reģiona partnervalstīm izstrādāja vērtējumus par profesionālo apmācību kaimiņvalstīs. Ļoti īsā laikā šis process uzlaboja politikas veidotāju reģionālo sadarbību un līdz ar pieredzes apmaiņu palielināja atsevišķu reģiona valstu spēju politiski analizēt nākotnes izredzes. Līdzinieku vērtējumu rezultāti sekmē Eiropas Komisijas CARDS programmas palīdzību katrai valstij.

Kā redzams ierāmētajā tekstā sniegtajā piemērā par Sanktpēterburgu, tur šo vērtējumu filozofija – mācīšanās no līdziniekiem – ir sekmīgi pielāgota un pieņemta. Eiropas Izglītības fonda darbā tā lielā mērā kļuvusi par atkārtoto elementu.

Mācību var gūt tikai atklātā dialogā

Mācīšanās vienam no otra

Krievijas pieredzei, kur atbildība par profesionālo izglītību un apmācību pilnīgi nodota reģionālajam līmenim, ar entuziasmu seko kaimiņvalstu profesionāļi.

Profesionālās izglītības skolu vadītāju un izglītības funkcionāru grupas no Ukrainas, Tadžikistānas un Baltkrievijas 2004. gada decembra sākumā pulcējās Sanktpēterburgā, lai apgūtu astoņu Krievijas izmēģinājuma reģionu pieredzi Eiropas Izglītības fonda un Valsts Izglītības fonda kopīgā projektā par Krievijas profesionālās izglītības decentralizāciju un pārstrukturēšanu.

Krievijas pieredze ceļā uz decentralizētu profesionālās izglītības sistēmu varētu būt vērtīga mācība citām valstīm. Ukraina ir ceļā uz decentralizētu sistēmu saskaņā ar 2004. gada septembrī izdotu prezidenta dekrētu par profesionālās izglītības reformu. Gatavojoties Tacis projektam, kas atbalstīs šo iniciatīvu, ETF sadarbojas ar pieciem izmēģinājuma reģioniem, lai palīdzētu sastādīt reģionālos rīcības plānus.

Xavier Matheu, ETF vadītājs Ukrainā, sacīja, ka ļoti loģiski ir pārņemt Krievijas pieredzi, kur atbildība ir par sešiem mēnešiem ātrāka. «Pastāv daudzas līdzības, un, lai nodrošinātu savstarpēju atbalstu, jābūt iespējai veidot partnerības starp reģioniem ar līdzīgām nozarēm un līdzīgām vajadzībām pēc speciālistiem.»

Ukrainas Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās apmācības jautājumu nodaļas vietnieks Vasilijš Jaroščenko teica, ka, lai gan gatavu paraugu nav, seminārā viņš «mācās un uzņem pieredzi». Seminārs notika Ukrainas politiskās krīzes otrajā nedēļā, un viņš pieminēja, ka krīze «netraucēs ilgtermiņa stratēģiskas reformas».

Tadžikijas Tehniskās universitātes rektora vietnieks Nurali Šojevs seminārā teica, ka darbaspēka trūkumu dažos Krievijas reģionos būtu iespējams mazināt, noslēdzot starpvaldību līgumus par kvalificētu tadžiku migrējošo darba ņēmēju nodrošināšanu. Simtiem tūkstošu tadžiku katru gadu dodas uz Krieviju, lai strādātu mazkvalificētus darbus, bieži vien nelegāli un ciešot policijas vajāšanu, bet labāka profesionālā apmācība mājas zemē apvienojumā ar īpašiem reģionāliem nolīgumiem varētu palīdzēt ar vienu šāvienu nošaut divus zaķus, viņš teica.

Eduards Gončars, profesionālās izglītības vadītājs Baltkrievijas Izglītības ministrijā, kur pašreiz liela reforma netiek plānota, teica, ka Krievijas pieredze sniedz «vērtīgas mācības», kas varētu būt informatīvs pamats politikas izstrādānēm nākotnē.

KOPENHĀGENA, MĀSTRIHTA: 2005. GADA IZREDZES

Cilvēku kapitāla brīvas mobilitātes veicināšana un no tās izrietošais Kopenhāgenas process ir devis spēcīgu impulsu profesionālajai izglītībai un apmācībai Eiropas Savienībā. Pirmie šās intensificētās sadarbības augļi kļuva redzami 2004. gadā. Eiropas ministru decembra sanāksmē Māstrihtā notika Europass – Eiropas iniciatīvas kvalifikāciju vispārīgas atzīšanas nostiprināšanai – prezentācija. Tajā pašā sanāksmē ministri apliecināja apņēmību sadarboties vēl ciešāk. Viņi atkārtoti uzsvēra atbalstu Kopenhāgenas procesam un pieņēma Lisabonas stratēģijas virzības plānošanas komitejas aicinājumu strādāt vēl centīgāk.

Ja Eiropas Savienības dalībvalstis nākamajā desmitgades pusē ieguldīs vēl vairāk darba vēlamās uz zināšanām balstītās ekonomikas izveidošanā, tam būs tālejošas sekas profesionālās izglītības jomā Eiropas Savienībā.

Jau tiek izstrādātas jaunas pamatsistēmas, un ES valstīs notikuši daudzi eksperimenti; šās publikācijas tapšanas laikā tiek apkopoti to labākie rezultāti.

Foto: ETF/A.Ramella

Skatiens nākotnē

Sākot ar 2007. gadu, gaidāmas diezgan radikālas organizatoriskas pārmaiņas Eiropas ārējā atbalsta sniegšanā. Intervijā ETF žurnālam *Live & Learn* komisārs Figel' sniedza ieskatu notikumos, kas nākamajos gados ietekmēs ETF darbu.

«Jūs droši vien zināt, ka pēc 2006. gada seši plašāki instrumenti aizstās vairāk nekā simt instrumentus, kuru vidū ir arī Tempus un kas regulē ES darbību ārējās attiecībās,» viņš sacīja. «Gaidāma pašas Tempus paplašināšanās, aptverot skolu un profesionālo izglītību un apmācību, kā arī augstāko izglītību, lai gan vēl jāizlemj par programmas faktiskā veidola konkrētajiem elementiem. Tomēr skaidrs, ka trīs no šiem sešiem plašajiem instrumentiem attieksies uz programmas nākotni. To vidū ir jaunais Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instruments, jaunais Pirmspievienošanās instruments un jaunais Attīstības un ekonomiskās sadarbības instruments.»

«Visos šajos priekšlikumos ietverti panti, kas konkrētajos mērķos iekļauj palīdzību izglītībā un apmācībā. Tie ir izstrādāti tā, lai to ietvaros varētu pieņemt tematiskas programmas un paredzēts, ka viena no tām būs jaunā Tempus programma.»

Mēs gaidām, ka Eiropas Izglītības fondam būs būtiska nozīme, visās šajās jomās palīdzot Komisijas darbā, un ceram, ka fonds to darīs, nodrošinot attiecīgos Komisijas dienestus ar informāciju un pieredzi, lai atbalstītu politikas izstrādi, īstenošanu un izvērtēšanu. Kaut arī Eiropas Izglītības fonds pēdējos gados būtībā ir darbojies šādā virzienā, organizācija mainīsies, jo skaidrāk definētas stratēģijas, kas ietekmē aģentūras darbu.»

ES komisārs Jāns Figel' ES atbalstā kaimiņvalstīm paredz vērienīgas pārmaiņas

Foto: Eiropas Savienības Fotoattēlu bibliotēka

Lielāka pārskatāmība profesionālās izglītības un apmācības jomā Eiropā jau radījusi jūtami lielāku vēlmi salīdzināt sistēmas, to ietekmi un piedāvātās kvalifikācijas. Paredzams, ka tādēļ un saistībā ar pieaugošu atzītu vajadzību pēc kvalitātes kontroles salīdzinošā novērtēšana kļūs par vienu no galvenajām nākamo gadu tēmām.

Eiropas kaimiņu politika prasa dalīties ar kaimiņiem labumos, kas gūti no šiem daudzaptverošajiem Eiropas notikumiem. Kaimiņvalstis visas ir ETF partneri, un tādēļ, visdrīzāk, pašreizējie notikumi Eiropā vairāk nekā jebkad ietekmēs ETF darbu dažos turpmākajos gados. Nav šaubu, ka Eiropas aktuālās tēmas nākamajos gados būs ETF darba aktuālās tēmas.

Mainīsies ne tikai mūsu tematiskie uzsvāri. Sākot ar 2007. gadu, kad, starp citu, notiks arī nākamā paplašināšanās kārtā, Eiropas sniegtais ārējais atbalsts gūs pilnīgi jaunu formu. Galvenie lēmumi par tā konkrēto formu tiks pieņemti 2005. gadā.

Īsi sakot, nākamie gadi nesīs milzīgas pārmaiņas. Pārmaiņas, kuru atnākšana bija jaušama, tuvojoties 2004. gada noslēgumam, Eiropas Izglītības fondam būs liels izaicinājums vārda vispozitīvākajā nozīmē. Turpinātā koncentrēšanās uz cilvēkresursu nozīmīgo lomu sociālajā un ekonomiskajā attīstībā sola lielāku atpazīstamību jomai, kurā mēs darbojamies kopš 1995. gada, lielāku pieprasījumu pēc mūsu pakalpojumiem un jaunus pienākumus.

Pamatīgie priekšdarbi visā pirmajā pastāvēšanas desmitgadē ir mūs sagatavojuši ātrai, atbilstoši un, vispirms, elastīgai reakcijai uz šiem uzdevumiem.

MONOGRAPH
CANDIDATE COUNTRIES
NORTHONIA, EDUCATION AND
TRAINING AND EMPLOYMENT
SERVICES IN THE
SLOVAK REPUBLIC

Figure 4.20 Distribution of studies by type of educational institution by gender (2007)

The data indicates that the percentage of graduates under 25 years old is higher for males than for females across most educational levels and types.

REVIEW OF CAREER GUIDANCE
POLICIES IN 13 ACCORDING AND
CANDIDATE COUNTRIES
SYNTHESIS REPORT
JULY 2008

MONOGRAPH
CANDIDATE COUNTRIES
NORTHONIA, EDUCATION AND
TRAINING AND EMPLOYMENT
SERVICES IN THE
SLOVAK REPUBLIC

PIELIKUMI

1. Dibināšanas regula un grozījumi

Eiropas Izglītības fonds izveidots ar Padomes 1990. gada 7. maija Regulu Nr. 1360/90.

Sākotnējā dibināšanas regula grozīta ar šādiem lēmumiem:

- Padomes 1994. gada 27. jūlija Regula Nr. 2063/94, ar ko groza normas par ETF funkcijām un personālu un paplašina ETF darbības ģeogrāfiskās robežas, tajās ietverot visas valstis, uz kurām attiecas Tacis programma;
- Padomes 1998. gada 17. jūlija Regula Nr. 1572/98, ar ko paplašina ETF darbības ģeogrāfiskās robežas, tajās ietverot visas valstis, uz kurām attiecas MEDA programmas atbalsts;

- Padomes 2000. gada 5. decembra Regula Nr. 2666/2000, kas paplašina ETF darbības ģeogrāfiskās robežas, tajās ietverot Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Dienvidslāvijas Federatīvo Republiku un bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku;

- Padomes 2003. gada 18. jūnija Regula Nr. 1648/2003, kas ietver normas par piekļūvi dokumentiem un groza ETF budžeta procedūras.

Konsolidētā regula

ETF Padomes Regulas konsolidētā versija
CONSLEG: 1990R1360 – 01/10/2003 sākotnējo
dibināšanas regulu apvieno ar vēlākajiem tās
grozījumiem.

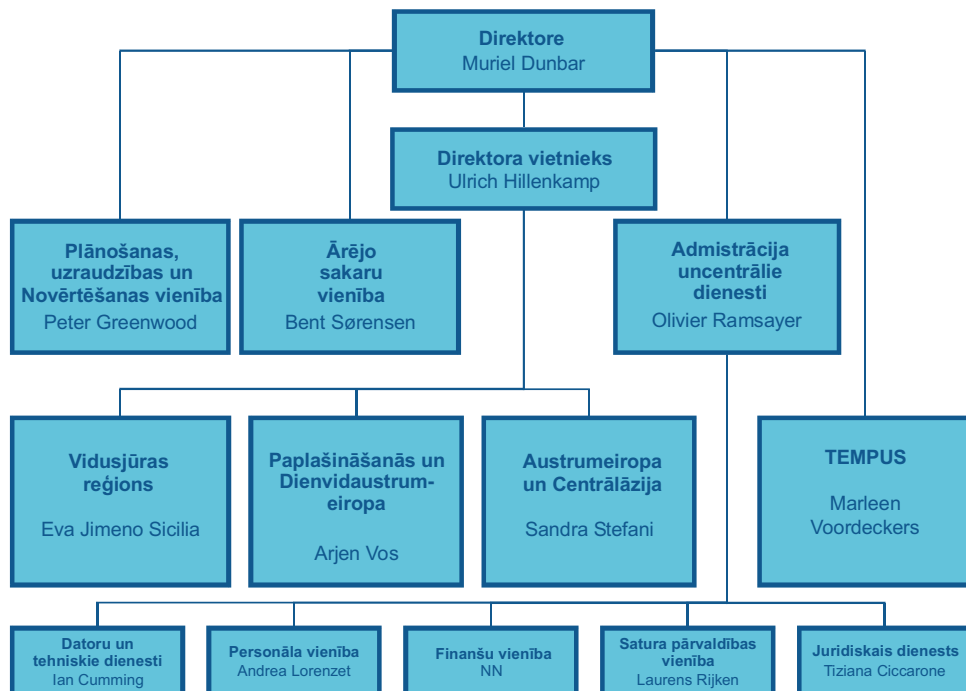
2. Budžets (€)

	2003	2004	2005
Personāla izdevumi	10 529 000	11 493 973	12 047 000
Ēkas, inventāra un kārtējie maksājumi	1 421 000	1 470 027	1 453 000
Darbības izdevumi	5 250 000	4 636 000	5 000 000
Kopējās ikgadējās subsīdijas	17 200 000	17 600 000	18 500 000
Citi ieņēmumu avoti	500 000	800 000	Vēl nav pieejams
Kopā	17 700 000	18 400 000	18 500 000

Foto: ETF/F. Decorato

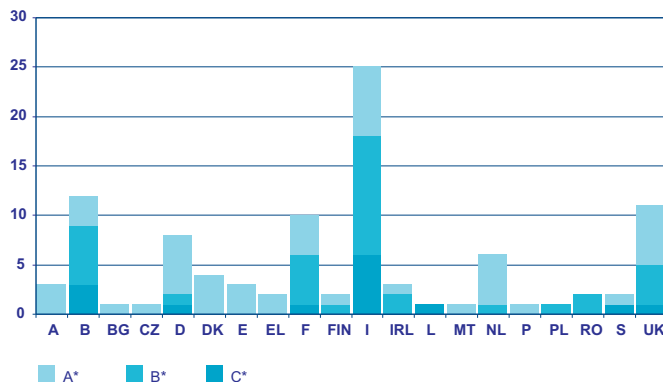
3. Personāla shēma un organigramma

ETF darbinieki pēc dzimuma un kategorijas

	F	M	Kopā
A*14	1	1	2
A*13			0
A*12	1	6	7
A*11	6	8	14
A*10	3	3	6
A*9	2	2	4
A*8	6	7	13
A*7		1	1
A*6	1	1	2
A*5	1		1
Kopā A*	21	29	50
%	42	58	100
B*9	2		2
B*8	2	2	4
B*7	4	3	7
B*6	8	3	11
B*5	4	5	9
B*4			0
B*3	2		2
Kopā B*	22	13	35
%	63	37	100
C*6	2		2
C*5	1		1
C*4	1		1
C*3	5	1	6
C*2			0
C*1	4		4
Kopā C*	13	1	14
%	93	7	100
Kopā PD	56	43	99
%	57	43	100

ETF darbinieki pēc valsts piederības

2004. gadā bija pavisam 50 A* kategorijas darbinieku, 35 B* kategorijas darbinieku un 14 C* kategorijas darbinieku, kopumā 99 pagaidu darbinieki.

Kopējais dibināšanas plānā paredzētais pagaidu darbinieku skaits ir 104.

4. Galvenie Valdes lēmumi 2004. gadā un locekļu saraksts

Valde sanāca 2004. gada martā, jūnijā un novembrī; abās sēdēs, kuras vadīja Eiropas Komisijas Izglītības un kultūras ģenerāldirektors Nikolaus van der Pas, piedalījās novērotāji no kandidātvalstīm. Jūnijā sēde notika Turīnā, bet novembra sēde tika sasaukta Briselē.

16. marta sēdē ETF Valde par jauno ETF direktori no 2004. gada 1. jūlija izraudzīja Muriel Dunbar.

29. jūnija sēdē ETF Valde:

- pieņēma Eiropas Izglītības fonda iekšējās kontroles standartus un ņēma vērā ETF plānu panākt atbilstību standartiem līdz 2004. gada beigām;
- pieņēma ETF 2003. gada darbības pārskatu, kā arī savu analīzi un novērtējumu par to;
- izlēma, kādā kārtībā pieņemt ETF jauno civildienesta noteikumu ieviešanas normas;
- pieņēma zināšanai līgumu ar jauno direktori Dr. Muriel Dunbar;
- pieņēma zināšanai ETF progresu ziņojumu par rīcības plāna īstenošanu, reaģējot uz ārējo izvērtējumu par periodu no 2004. gada marta līdz jūnijam; un
- pieņēma zināšanai ETF veikumu, pildot savu 2004. gada darba programmu.

9. novembra sēdē ETF Valde apstiprināja ETF plānošanas vadlīnijas 2004.–2006. gadam, pieņemot:

- grozīto 2004. gada budžetu;
- ETF Darba programmu 2005. gadam;
- ETF 2005. gada budžeta projektu un štatu sarakstu;
- pamatojumu ETF 2006. gada prioritātēm;
- ETF 2005. gada ārējā izvērtējuma pamatnostādnes.

Valde arī nostiprināja ETF politiku un darbības principus, pieņemot:

- politiku attiecībā uz pakalpojumiem ES dalībvalstīm;
- ETF 2004. gada darbības pārskata analīzes un novērtējuma sagatavošanas kārtību;
- ETF Konsultatīvās padomes dalībnieka statusu;
- lēmumu par ETF Darbinieku komitejas piedalīšanos turpmākajās Valdes sēdēs novērotāja statusā.

ETF Valdes locekļu saraksts 2004. gadā

	LOCEKLIS	AIZSTĀJĒJS
Eiropas Komisija	Nikolaus van der Pas (Priekšsēdētājs) <i>Izglītības un kultūras ĢD</i> David Lipman <i>Ārējo sakaru ĢD</i> Dirk Meganck <i>Paplašināšanās ĢD</i>	
Apvienotā Karaliste	Ms Franki Ord <i>Izglītības un prasmju departaments</i>	
Austrija	Karl Wiczorek <i>Federālā ekonomikas lietu un darba ministrija</i>	Reinhard Nöbauer <i>Federālā izglītības, zinātnes un kultūras ministrija</i>
Beļģija	Micheline Scheys <i>Flāmu kopienas ministrija</i>	
Čehija	Helena Úlovcová <i>Nacionālais tehniskās izglītības un arodizglītības institūts</i>	Vojtech Srámek <i>Izglītības, jaunatnes un sporta ministrija</i>
Dānija	Roland Svarrer Østerlund <i>Izglītības ministrija</i>	Merete Pedersen <i>Izglītības ministrija</i>
Francija	Jean-François Fitou <i>Nodarbinātības, darba un sociālās kohēzijas ministrija</i>	Jacques Mazeran <i>Valsts izglītības, augstākās izglītības un zinātnes ministrija</i>
Grieķija	<i>Tīks nominēts</i>	
Igaunija	Thor-Sten Vertmann <i>Izglītības un zinātnes ministrija</i>	Küllli All <i>Izglītības un zinātnes ministrija</i>
Itālija	Andrea Perugini <i>Ārlietu ministrija</i>	Luigi Guidobono Cavalchini <i>UniCredit Private Banking</i>

	LOCEKLIS	AIZSTĀJĒJS
Īrija	Padraig Cullinane <i>Uzņēmējdarbības, tirdzniecības un nodarbinātības departaments</i>	Deirdre O'Higgins <i>Uzņēmējdarbības, tirdzniecības un nodarbinātības departaments</i>
Kipra	Charalambos Constantinou <i>Izglītības un kultūras ministrija</i>	Elias Margadjis <i>Izglītības un kultūras ministrija</i>
Latvija	Lauma Sīka <i>Izglītības un zinātnes ministrija</i>	Dita Traida <i>Profesionālās izglītības attīstības programmu aģentūra</i>
Lietuva	Romualdas Pusvaskis <i>Izglītības un zinātnes ministrija</i>	Giedre Beleckiene <i>Profesionālās izglītības metodiskais centrs</i>
Luksemburga	Gilbert Engel <i>Izglītības un profesionālās apmācības ministrija</i>	Edith Stein <i>Luksemburgas Lielhercogistes Tirdzniecības palāta</i>
Malta	Cecilia Borg <i>Izglītības ministrija</i>	Anthony Degiovanni <i>Izglītības ministrija</i>
Nīderlande	C.H.M Julicher <i>Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija</i>	
Polija	Jerzy Wisniewski <i>Nacionālās izglītības un sporta ministrija</i>	Danuta Czarnecka <i>Nacionālās izglītības un sporta ministrija</i>
Portugāle	M. Cândida Medeiros Soares <i>Sociālās drošības un darba ministrija</i>	M.Teresa Martins Paixão <i>Apmācības inovāciju institūts</i>
Slovākija	Juraj Vantúch <i>Komeniusa universitāte</i>	
Slovēnija	Elido Bandelj <i>Izglītības, zinātnes un sporta ministrija</i>	Jelka Arh <i>Izglītības, zinātnes un sporta ministrija</i>
Somija	Timo Lankinen <i>Izglītības ministrija</i>	Ossi V. Lindqvist <i>Kuopio universitāte</i>
Spānija	María José Muniozguren Lazcano <i>Izglītības, kultūras un sporta ministrija</i>	Francisca María Arbizu Echávarri <i>Nacionālais kvalifikāciju institūts</i>

	LOCEKLIS	AIZSTĀJĒJS
Ungārija	János Jakab <i>Izglītības ministrija</i>	György Szent-Léleky <i>Nodarbinātības un darba ministrija</i>
Vācija	Dietrich Nelle <i>Federālā izglītības un zinātnes ministrija</i>	Klaus Illerhaus <i>Pastāvīgā Vācijas Federatīvās Republikas pavalstu izglītības un kultūras ministru konference</i>
Zviedrija	Erik Henriks <i>Izglītības un zinātnes ministrija</i>	Hans-Åke Öström <i>Izglītības un zinātnes ministrija</i>

Foto: ETF/A. Ramella

EIROPAS IZGLĪTĪBAS FONDS

SVARĪGĀKIE NOTIKUMI

EIROPAS IZGLĪTĪBAS FONDS 2004. GADĀ

Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs

2005 – 44 lpp. – 21.0 x 21.0 cm

ISBN: 92-9157-438-4

Venta Saig Verkauf Πωλήσεις Sales Vente Vendita Verkoop Venda Myynti Försäljning
http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm

BELGIQUE/BELGIÉ
Jean De Lannoy Avenue du Roi 202/Koningslaan 202 E-1190 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 538 43 08 Tel. (32-2) 538 08 41 E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be URL: http://www.jean-de-lannoy.be
La librairie européenne/De Europese Boekhandel Rue de la Loi 244/Wetstraat 244 B-1040 Bruxelles/Brussel Tél. (32-2) 295 26 39 Fax (32-2) 735 08 60 E-mail: mail@libeurop.be URL: http://www.libeurop.be
Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42 B-1000 Bruxelles/Brussel Tél. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 51 1 01 84 E-mail: eusales@just.fgov.be
DANMARK
J. H. Schultz Information A/S Herslevdvej 12 DK-2820 Albertslund Tlf. (45) 43 63 23 00 Fax (45) 43 63 19 69 E-mail: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk
DEUTSCHLAND
Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsabteilung Amtesdamer Straße 192 D-50735 Köln Tel. (49-221) 97 66 80 Fax (49-221) 97 82 78 E-Mail: Vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Pansisimiou 17 GR-10564 Athina Tel. (30-1) 331 41 80/12/3/4/5 Fax (30-1) 325 84 99 E-mail: elebooks@netor.gr URL: elebooks@hellasnet.gr
ESPAÑA
Boletín Oficial del Estado Trafalgar, 27 E-28071 Madrid Tel. (34) 915 38 21 11 (libros) Tel. (34) 915 38 21 11 (suscripción) 913 84 17 14 (suscripción) Fax (34) 915 38 21 21 (libros), 913 84 17 14 (suscripción) E-mail: clientes@boe.es URL: http://www.boe.es
Mundi Prensa Libros, SA Castelló, 37 E-28001 Madrid Tel. (34) 914 36 37 00 Fax (34) 915 75 39 98 E-mail: librens@mundiprensa.es URL: http://www.mundiprensa.com
FRANCE
Journal officiel Service des publications des CE 26, rue Desaix F-75727 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 00 E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr
IRELAND
Alan Hanna's Bookshop 270 Lower Rathmines Road Dublin 6 Tel. (353-1) 496 73 98 Fax (353-1) 496 02 28 E-mail: hanna@s.iol.ie
ITALIA
Licosa SpA Via Duca di Calabria, 1/1 Casella postale 552 I-50125 Firenze Tel. (39) 055 64 83 1 Fax (39) 055 64 12 57 E-mail: licosa@licosa.com URL: http://www.licosa.com
LUXEMBOURG
Messagerie du livre SARL 5, rue Raffaeisen L-2411 Luxembourg Tel. (352) 40 10 20 Fax (352) 49 06 61 E-mail: mail@mdl.lu URL: http://www.mdl.lu

NETERLAND
SDU Servicecentrum Uitgevers Christoffel Plantijnstraat 2 Postbus 20014 2500 EA Den Haag Tel. (31-70) 378 96 80 Fax (31-70) 378 97 83 E-mail: sdu@sdu.nl URL: http://www.sdu.nl
PORTUGAL
Distribuidora de Livros Bertrand Ld. Grupo Bertrand, SA Rua das Terras dos Vales, 4-A Apartado 69037 P-2700 Amadora Tel. (351) 214 95 87 87 Fax (351) 214 96 02 55 E-mail: db@ip.pt
Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Sector de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 153 P-1250-100 Lisboa Codex Tel. (351) 213 94 57 00 Fax (351) 213 94 57 50 E-mail: sponce@incm.pt URL: http://www.incm.pt
SUOMI/FINLAND
Akatemien Kirjakauppa/ Akademiska Bokhandeln Keskuskatu 1/Centralgatan 1 PL/PB 128 FIN-00101 Helsinki/Helsingfors P. tilin (358-9) 121 44 18 F./fax (358-9) 121 44 35 Sähköposti: sps@akateminen.com URL: http://www.akateminen.com
SVERIGE
BTJ AB Traktorvägen 11-13 S-221 82 Lund Tlf. (46-46) 18 00 00 Fax (46-46) 39 79 47 E-post: bljeu-pub@blje.se URL: http://www.blje.se
UNITED KINGDOM
The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Norwich NR3 1GN Tel. (44) 870 60 65-522 Fax (44) 870 60 65-533 E-mail: book.orders@theso.co.uk URL: http://www.itsofficial.net
ISLAND
Bokabud Larusar Biföndal Skólavörðustíg, 2 IS-101 Reykjavík Tel. (354) 552 55 40 Fax (354) 552 55 40 E-mail: bokabud@simnet.is
SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA
Euro Info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbachstraße 85 PF 462 CH-8005 Zürich Tel. (41-1) 365 53 15 Fax (41-1) 365 54 11 E-mail: eics@osec.ch URL: http://www.osec.ch/eics
BÁLGARIA
Europress Euromedia Ltd 59, buld Vitoshka BG-1000 Sofia Tel. (359-2) 980 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 E-mail: Milena@mbow.ct.bg URL: http://www.europress.bg
CYPRUS
Cyprus Chamber of Commerce and Industry PO Box 21455 CY-1509 Nicosia Tel. (357-2) 88 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 E-mail: demetrap@cci.org.cy
EESTI
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10130 Tallinn Tel. (372) 646 02 44 Fax (372) 646 02 45 E-mail: einfo@koda.ee URL: http://www.koda.ee

HRVATSKA
Mediatrade Ltd Pavla Hatzia 1 HR-10000 Zagreb Tel. (385-1) 481 94 11 Fax (385-1) 481 94 11
MAGYARORSZÁG
Euro Info Service SZ. István krt.12 III emelet 1/A PO Box 1039 H-1137 Budapest Tel. (36-1) 329 21 70 Fax (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu
MALTA
Miller Distributors Ltd Malta International Airport PO Box 25 Luqa LOA 05 Tel. (356) 66 44 88 Fax (356) 67 67 99 E-mail: gwirth@usa.net
NORGE
Swets Blackwell AS Hans Nielsen Hauges gt. 39 Boks 4901 Nydalen N-0429 Oslo Tel. (47) 23 40 00 00 Fax (47) 23 40 00 01 E-mail: info@no.swetsblackwell.com URL: http://www.swetsblackwell.com/no
POLSKA
Ars Polona Krakowskie Przedmieście 7 Skw. pocztowa 1001 PL-00-950 Warszawa Tel. (48-22) 826 12 01 Fax (48-22) 826 82 40 E-mail: books119@arspolona.com.pl
ROMÂNIA
Euromedia Str. Dionisie Lupu nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel. (40-1) 315 44 03 Fax (40-1) 312 96 46 E-mail: euromedia@mailcity.com
SLOVAKIA
Centrum VTI SR Nám. Stobody, 19 SK-81223 Bratislava Tel. (421-7) 54 41 83 64 Fax (421-7) 54 41 83 64 E-mail: europ@b01.slk.stuba.sk URL: http://www.slk.stuba.sk
SLOVENIJA
GV Zalozba Dunajska cesta 5 SLO-1000 Ljubljana Tel. (386) 613 09 1804 Fax (386) 613 09 1805 E-mail: europ@gvestnik.si URL: http://www.gvzalozba.si
TÜRKIYE
Dünya Infotel AS 100, Yıl Mahallesi 34440 TR-80050 Bağcilar-Istanbul Tel. (90-212) 629 46 89 Fax (90-212) 629 46 27 E-mail: aktuel.info@dunya.com
ARGENTINA
World Publications SA Av. Cordoba 1877 C1120 AAA Buenos Aires Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax (54-11) 48 15 81 56 E-mail: wpbooks@infovia.com.ar URL: http://www.wpbooks.com.ar
AUSTRALIA
Hunter Publications PO Box 404 Abbotsford, Victoria 3067 Tel. (61-3) 94 17 53 61 Fax (61-3) 94 19 71 54 E-mail: jpdavies@ozemail.com.au
BRESIL
Livraria Camões Rua Bittencourt da Silva, 12 C CEP 20043-900 Rio de Janeiro Tel. (55-21) 262 47 76 Fax (55-21) 262 47 76 E-mail: livraria.camoes@incm.com.br URL: http://www.incm.com.br

CANADA
Les éditions La Liberté Inc. 3020, chemin Sainte-Foy Sainte-Foy, Québec G1X 3V6 Tel. (1-418) 658 37 63 Fax (1-800) 567 54 49 E-mail: liberte@mediom.qc.ca
Renout Publishing Co. Ltd 5369 Chemin Canotek Road, Unit 1 Ottawa, Ontario K1J 9J3 Tel. (1-613) 745 26 65 Fax (1-613) 745 76 69 E-mail: order.dept@renoutbooks.com URL: http://www.renoutbooks.com
EGYPT
The Middle East Observer 41 Sherif Street Cairo Tel. (20-2) 392 69 19 Fax (20-2) 393 97 32 E-mail: inquiry@meobserver.com URL: http://www.meobserver.com.eg
MALAYSIA
EBIC Malaysia Suite 45.02, Level 45 Plaza MBI (Letter Box 45) 8 Jalan Yap Kwan Seng 50450 Kuala Lumpur Tel. (60-3) 21 62 32 98 Fax (60-3) 21 62 61 98 E-mail: ebic@tm.net.my
MEXICO
Mundi Prensa México, SA de CV Rio Pánucio, 141 Colonia Cuauhtémoc MX-06500 Mexico, DF Tel. (52-5) 538 55 58 Fax (52-5) 514 67 99 E-mail: 101545.2361@compuserve.com
SOUTH AFRICA
Eurochamber of Commerce in South Africa PO Box 781738 2146 Sandton Tel. (27-11) 884 39 52 Fax (27-11) 883 55 73 E-mail: info@eurochamber.co.za
SOUTH KOREA
The European Union Chamber of Commerce in Korea 5th Fl., The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga., Chung-gu Seoul 100-392 Tel. (82-2) 22 53-5631/4 Fax (82-2) 22 53-5635/6 E-mail: suock@eucock.org URL: http://www.eucock.org
SRI LANKA
EBIC Sri Lanka Triene Asia Hotel 115 Sir Chittampalam A. Gardiner Mawatha Colombo 2 Tel. (94-1) 074 71 50 78 Fax (94-1) 44 87 79 E-mail: ebicsl@shnet.lk
TAI-WAN
Tycoon Information Inc PO Box 81-466 105 Taipei Tel. (886-2) 87 12 88 86 Fax (886-2) 87 12 47 47 E-mail: outpuce@mst21.hinet.net
UNITED STATES OF AMERICA
Berman Associates 4611-F Assembly Drive Lanham MD 20706-4391 Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone) Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax) E-mail: query@berman.com URL: http://www.berman.com
ANDERE LÄNDER OTHER COUNTRIES AUTRES PAYS
Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix Office for Official Publications of the European Communities 2, rue Mérieux L-2985 Luxembourg Tel. (352) 29 29-4255 Fax (352) 29 29-42758 E-mail: info-offi-opuce@cec.eu.int URL: publications.eu.int

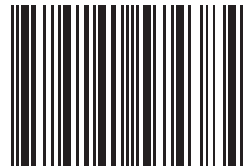
TA-66-05-951-LV-C

Publikāciju birojs

Publications.eu.int

ISBN 92-9157-438-4

9 789291 574384